

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی»

مشخصات طرح

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۹۶

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

معاونت مطالعات

حقوقی

سایر معاونت‌ها:

مطالعات فرهنگی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۸۲۵

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۸/۹

مقدمه

طرح اصلاح آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی به شماره ثبت ۲۹۶ با هدف امکان برگزاری جلسات صحن به صورت مجازی در شرایط خاص و اضطراری به تشخیص هیئت رئیسه اعلام وصول شده است. طرح حاضر با این استدلال که حجم زیاد کارهای مجلس در حوزه‌های مختلف نظارتی و تقنینی مستلزم تشکیل جلسات زیاد است و در شرایط خاص مثل شیوع بیماری کرونا امکان برگزاری جلسات به صورت جمعی میسر نبوده و موجب اخلاف در ایفای وظایف نمایندگی را فراهم نموده است، لذا ضرورت برگزاری جلسات مجازی در شرایط اضطراری و در مواردی به تشخیص هیئت رئیسه را پیشنهاد داده‌اند. در ادامه به بررسی جزئیات مفاد طرح خواهیم پرداخت:

بررسی طرح

- ماده (۱) قانون آیین نامه داخلی مجلس در مقام بیان ضوابط و کیفیت محل تشکیل جلسات مجلس، امکان تغییر محل تشکیل جلسات رسمی در شرایط اضطراری به تشخیص هیئت رئیسه به محل دیگر را شناسایی کرده است. ادامه و استمرار جلسات مذکور منوط به رأی اکثریت نمایندگان است. واژه «محل» در تبصره «۱» ماده فوق الذکر، با توجه به تجربه شرایط خاص مانند کرونا، جامع و مانع تمامی شرایط اضطراری نیست، به این معنا که واژه «محل» ابهام داشته و در تبادر اولیه دلالت بر مکان فیزیکی دارد.

- طرح حاضر با الحاق یک تبصره به عنوان تبصره «۳» ماده (۱) قانون آیین نامه داخلی مجلس به هیئت رئیسه این اجازه را می‌دهد تا در شرایط اضطراری و یا برای جبران عقب ماندگی‌ها، تعدادی از جلسات را به صورت مجازی برگزار کند. به بیان دیگر طرح پیشنهادی درصدد رفع ابهام از عبارت «محل دیگری» است.

- پیشنهاد مذکور علی‌رغم شناسایی دقیق مسئله واجد ایرادهایی به نظر می‌رسد:

۱. جواز تشکیل جلسات مجازی مشروط به دو قید «شرایط اضطراری» و «جبران عقب ماندگی‌ها» شده است. در مورد قیود مطرح شده ضابطه و ملاکی جهت تشخیص آن ارائه نشده است. به این معنا که شرایط اضطرار به چه شرایطی اطلاق می‌شود؟ و یا عقب ماندگی‌ها به چه موارد و مصادیقی مربوط می‌شود؟ بنابراین قیود فوق الذکر واجد ابهام است.

۲. به رعایت ملاحظات امنیتی و اجرایی برگزاری و مصادیقی که می‌تواند موضوع بررسی در جلسات مجازی باشد، اشاره‌ای نشده است؛ در حالی که اقتضای جلسات مجازی اعم از نحوه حضور، کیفیت رأی‌گیری و... مستلزم تعیین شرایط مشخص و خاص است. بنابراین پیشنهاد می‌شود اولاً جلسات مجازی به صورت علنی برگزار شود، ثانیاً در بررسی موارد تقنینی و مصادیقی که مستلزم رأی‌گیری است اصول مربوط به امنیت شبکه رعایت شود، ثالثاً دستورالعمل اجرایی نحوه تشکیل جلسات مجازی توسط کمیسیون آیین‌نامه داخلی تهیه و تدوین شود.

۳. در خصوص ادامه و استمرار جلسات به صورت مجازی شرط و یا ضابطه خاصی مقرر نشده است، در حالی که استمرار جلسات در صورت تغییر محل فیزیکی، مشروط به موافقت اکثریت حاضران شده است. لذا تعیین سازوکاری متفاوت برای جلسات مجازی نسبت به جلسات حقیقی بدون وجه قانونی یا اجرایی مغایر اصول قانون‌نویسی موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است. بنابراین پیشنهاد می‌گردد، ایرادهای فوق‌الذکر با اصلاح از طریق اضافه شدن عبارت «یا هر روش دیگری به صورت ارتباط مجازی» در ماده (۱) پس از عبارت «تعیین هر محل دیگر» و در ذیل تبصره «۱» ماده (۱) قانون آیین‌نامه داخلی پس از عبارت «محل دیگری» مرتفع می‌شود.

جمع‌بندی

با توجه به مطالب پیش‌گفته؛ در خصوص ضرورت برگزاری جلسات مجازی در شرایط اضطراری و در مواردی، به تشخیص هیئت رئیسه، پیش‌بینی امکان برگزاری جلسات مجلس به صورت مجازی مستلزم رعایت ملاحظات نمایندگان محترم در امکان استفاده از روش مجازی و نیز تعیین ضوابط تشخیص و کیفیت برگزاری موارد استثنائی و خاص جهت برگزاری جلسات مجازی است. بنابراین ضمن موافقت با کلیات، پیشنهاد می‌شود متن طرح به شرح زیر اصلاح گردد:

۱. عبارت «یا هر روش دیگری به صورت ارتباط مجازی» در ماده (۱) پس از عبارت «تعیین هر محل دیگر» و در ذیل تبصره «۱» ماده (۱) قانون آیین‌نامه داخلی پس از عبارت «محل دیگری» اضافه می‌شود.
۲. عبارت «امکان برگزاری جلسات مجازی صرفاً در خصوص جلسات علنی مجلس است. دستورالعمل نحوه تشکیل جلسات مجازی توسط کمیسیون آیین‌نامه داخلی با رعایت اصول محرمانگی در موارد تقنینی و مصادیقی که مستلزم رأی‌گیری است تهیه و تدوین می‌شود» به انتهای تبصره «۱» ماده (۱) قانون آیین‌نامه داخلی اضافه شود.